

chức vào đầu tháng 9 năm nay. Giờ đây người hâm mộ môn túc cầu Việt Nam lại đang cùng ăn bóng đá, ngủ bóng đá với vòng chung kết Cup Vô địch bóng đá châu Âu năm 2020 (dù không được tụ hội, tự do cảm xúc). Người ta thấy lại hình ảnh hàng ngàn, hàng chục ngàn cổ động viên trên các sân cỏ ở nhiều nước lại hò reo cổ vũ cho đội nhà mà không phải cách ly hay đeo khẩu trang như mấy tháng trước. Mặc dù đại dịch Covid-19 còn diễn biến phức tạp, nhiều doanh nghiệp vẫn phải đương đầu với khó khăn để duy trì sản xuất, đảm bảo thu nhập và đời sống. Lĩnh vực hàng không, du lịch và nhiều dịch vụ khác đang trong tình trạng thua lỗ. Đời sống và sinh hoạt của người dân nói chung còn bị xáo trộn... Song với những giải pháp đang được thực hiện, với sự chung tay của cả cộng đồng và với kết quả đạt được qua 18 tháng sống chung với dịch, đặc biệt trong 6 tháng đầu năm 2021 cho chúng ta niềm tin đại dịch Covid-19 sẽ được ngăn chặn, đẩy lùi. Hy vọng cuộc sống bình thường sẽ sớm trở lại ■

Đ.N.H

Giấy bạc CỤ HỒ đầu tiên

QUANG MINH

GIẤY BẠC CỤ HỒ ĐẦU TIÊN đã được đề ra ngay sau ngày Cách mạng tháng Tám thành công, ông Phạm Văn Đồng lúc đó là Bộ trưởng Bộ Tài chính được giao nhiệm vụ chỉ đạo toàn bộ việc in và phát hành. Ngày 15-11-1945, Cơ quan Ấn loát thuộc Bộ Tài chính đã được thành lập với nhiệm vụ sản xuất giấy bạc phục vụ nhu cầu sản xuất, chiến đấu và đời sống. Từ ngày Toàn quốc kháng chiến các cơ sở in bí mật trong thành phố được dời lên đồn điền Chi Nê, huyện Lạc Thủy, Hòa Bình của ông bà Đỗ Đình Thiện (một nhà tư sản dân tộc yêu nước), sau đó chuyển về Bản Thi (Chợ Đồn, Bắc Cạn) nằm trong một mỏ kẽm của Pháp. Bị Pháp đánh phá nên nhà in phải dời lên Bản Chóm (Hà Giang). Về mẫu giấy bạc, đích thân Bộ trưởng Phạm Văn Đồng đã cho mời một số họa sĩ nổi tiếng như Mai Văn Hiến, Nguyễn Đỗ Cung, Nguyễn Văn Khanh, Nguyễn Văn Huyền, Nguyễn Sáng, Bùi Quang Chức, Lê

Khả vẽ. Về hình thức: thông thường, mặt trước Giấy bạc Tài chính Việt Nam có quốc hiệu Việt Nam Dân chủ Cộng hòa và ảnh Chủ tịch Hồ Chí Minh. Mặt sau, có ảnh về công, nông, binh; có dòng chữ “Giấy bạc Việt Nam”.

Nơi in Giấy bạc CỤ HỒ chính thức đầu tiên là đồn điền của ông bà Đỗ Đình Thiện tại Chi Nê, huyện Lạc Thủy, Hòa Bình. Trước Cách mạng Tháng Tám, ông đã là chủ cửa hàng buôn bán tơ lụa tại 54 Hàng Gai, chủ một nhà máy dệt ở Gia Lâm Hà Nội, và một đồn điền lớn tại Chi Nê. Căn nhà 54 Hàng Gai từng là cơ sở cư mang những lãnh tụ cách mạng như Nguyễn Lương Bằng, Trường Chinh, Phạm Văn Đồng, cũng là nơi nhiều lần Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp khách nước ngoài và những nhân sĩ trí thức như cụ Huỳnh Thúc Kháng. Tháng 12-1945, ông được cử là một trong 8 thành viên của Hội đồng quản trị Đại học đầu tiên của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa. Tháng 6-1946, ông

☞ là một trong hai người tháp tùng Chủ tịch Hồ Chí Minh trong chuyến ngoại giao đầu tiên của Chủ tịch nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa ở Fontainebleau, Pháp. Là thư ký riêng, ông đã có một cuốn nhật ký tỉ mỉ và những bức ảnh về hành trình, làm việc của Chủ tịch Hồ Chí Minh tại nước Pháp trong chuyến đi kéo dài 3 tháng. Tháng 12-1946, ông bà Đỗ Đình Thiện chuyển về đồn điền Chi Nê giúp Chính phủ xây dựng nhà máy in tiền.

VINH DANH BỘ BA

Huỳnh Văn Tiêng, Mai Văn Bộ, Lưu Hữu Phước danh xưng Hoàng - Mai - Lưu. Danh để lại dấu ấn của ba trí thức cách mạng nổi tiếng, từ thời kỳ tiền khởi nghĩa, trong kháng chiến và thời bình. Trong đó có ấn phẩm văn nghệ bất hủ, ca ngợi truyền thống chống ngoại xâm của dân tộc, ca ngợi Đảng, Bác Hồ, khích lệ quân và dân ta sản xuất, chiến đấu. Huỳnh Văn Tiêng là người đặt lời cho những ca khúc “Lên đàng”, “Giải phóng miền Nam” và những vở ca kịch “Lê Linh”, “Đêm Côn Sơn”... của Lưu Hữu Phước. Ông còn là đồng tác giả với GS. Bùi Đức Tịnh về Tuyển tập “Hoàng - Mai -

Lưu”. Mai Văn Bộ là người đảm trách phần viết lời với Lưu Hữu Phước các bài ca “Ái Chi Lăng”, “Bạch Đằng giang”, “Tiếng gọi thanh niên” (từ Sinh viên hành khúc - “La marche des étudiants”). Lưu Hữu Phước là nhạc sĩ lớn sở hữu một khối lượng đồ sộ, đa dạng tác phẩm văn hóa nghệ thuật: Trên 35 bản tráng ca, hùng ca lịch sử, chính ca, lãnh tụ ca có giá trị cao về tư tưởng và nghệ thuật. như “Thanh niên hành khúc”, “Lên đàng”, “Hồn tử sĩ”, “Giải phóng miền Nam”, “Tình Bác sáng đời ta”, “Ca ngợi Hồ Chủ tịch” (lãnh tụ ca), 4 ca cảnh. Trong đó nổi bật là tác phẩm “Hội nghị Diên Hồng”, 2 ca kịch và 1 kịch múa “Hái hoa dâng Bác”. Sau năm 1975, Lưu Hữu Phước đã viết tiếp “Châu Văn Liêm hành khúc” cho học sinh ngôi trường cùng tên tại Tây Đô cùng hát với quốc ca trong lễ chào cờ vào sáng thứ hai mỗi tuần.

Trần Đại Nghĩa, Võ Quý Huân, Trần Hữu Tước là bộ ba trí thức Việt kiều tại Pháp, năm 1946 theo lời kêu gọi của Bác Hồ về nước tham gia kháng chiến. Hành trang trở về Tổ quốc của các vị ngoài lòng yêu nước, chỉ có

sách, tài liệu chế tạo vũ khí, luyện kim, chữa bệnh, cứu thương binh. Thời điểm đó, việc chế tạo vũ khí, sản xuất gang thép là yêu cầu cấp thiết nhất. Giáo sư Trần Đại Nghĩa được giao nhiệm vụ Cục trưởng Cục Quân giới, phụ trách việc nghiên cứu, chế tạo vũ khí. Kỹ sư Võ Quý Huân là Giám đốc Sở Khoáng chất kỹ nghệ Trung Bộ, lo việc sản xuất gang thép phục vụ ngành quân giới. Từ đó, những quả lựu đạn, trái mìn và nhiều loại vũ khí “Made in Chiến khu” đã được xuất xưởng đại trà bởi nhà thiết kế Trần Đại Nghĩa và gang thép của kỹ sư Võ Quý Huân. Để trừng trị được xe tăng địch, giảm thương vong cho bộ đội, Bác Hồ đã trao cho ngành quân giới mấy quả đạn và súng Bazoka chống tăng (quà của Đội Con Nai của Mỹ tặng Bác), Giáo sư Trần Đại Nghĩa và các đồng sự đã “mổ xẻ” chúng từng chi tiết và chế tạo được hàng loạt khẩu Bazoka “Made in Chiến khu”. Từ tháng 4-1947, quân địch kinh hồn bạt vía, bởi không loại khí tài và lô cốt nào có thể chịu nổi sức công phá của Bazoka “Made in Chiến khu” ■

Q.M